

Sygn. I C 224/20

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 sierpnia 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSO Ewa Harasimiuk

po rozpoznaniu w dniu 1 sierpnia 2022 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W.

przeciwko M. D.

o zapłatę

I. zasądza od M. D. na rzecz syndyka masy upadłości (...) w W. kwotę 3.804,773,71 zł (trzy miliony osiemset cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 maja 2019 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądza od M. D. na rzecz syndyka masy upadłości (...) w W. kwotę 13.365,13 zł (trzynaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt pięć złotych trzynaście groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

IV. nakazuje pobrać od pozwanej M. D. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 169.132,44 zł (sto sześćdziesiąt dziewięć tysięcy sto trzydzieści dwa złote czterdzieści cztery groszy) tytułem części nieuiszczonej opłaty od pozwu od ponoszenia której powód był zwolniony;

V. w pozostałym zakresie koszty sądowe przejmują na rachunek Skarbu Państwa;

VI. nadaje rygor natychmiastowej wykonalności wyrokowi w punkcie I.

Sygn. akt ***I C 224/20***

UZASADNIENIE

Wyroku zaocznego z 1 sierpnia 2022 r.

Pozwem z 2 września 2019 r. (data prezentaty Sądu), uzupełnionym pismem z 24 marca 2020 r. powód L. K. – Syndyk masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. wniósł o rozpoznanie sprawy w postępowaniu nakazowym i orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwana M. D. ma zapłacić na rzecz Syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. kwotę 4.264.347,48 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 maja 2019 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych, w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłaty. Natomiast w przypadku wniesienia przez pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty, powód wniósł o utrzymanie nakazu zapłaty w mocy i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych (pozew

wraz z załącznikami – k. 5-114; pismo stanowiące uzupełnienie braków formalnych pozwu wraz z załącznikami – k. 172-182).

Przewodniczący stwierdził brak podstaw do wydania w przedmiotowej sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zarządzeniem z dnia 7 lutego 2020 r. skierował sprawę do postępowania zwykłego (zarządzenie – k. 168)

Odpis pozwu został doręczony pozwanej w trybie art. 139 § 1 k.p.c. Pozwana nie stawiała się na kolejnych terminach posiedzeń sądowych, nie żądała przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności, nie zajęła stanowiska w sprawie (zarządzenie o doręczeniu odpisu pozwu – k. 183-184; informacja z e.p.o. – k. 187; wezwanie strony do osobistego stawiennictwa wraz z pouczeniem – k. 189-192; informacja z e.p.o. – k. 194; e-protokół rozprawy z 16 grudnia 2020 r. – k. 198 -200; wezwanie strony do osobistego stawiennictwa wraz z pouczeniem – k. 201-204; informacja z e.p.o. – k. 205; e-protokół rozprawy z 17 marca 2021 r. – k. 209-211; doręczenie odpisu pouczenia wraz z odpisem upoważnienia oraz informacją o zakresie 14-dniowego terminu na zajęcie stanowiska w sprawie przed zamknięciem rozprawy – k. 212; informacja z e.p.o. – k. 216).

Przed zamknięciem rozprawy strona powodowa podtrzymała stanowisko zawarte w pozwie oraz w dalszych pismach (e-protokół rozprawy z 17 marca 2021 r. – k. 209-211; pismo z 31 marca 2021 r. – k. 213-214).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 31 października 2012 r. M. C. (obecnie nosząca nazwisko C. – D.) nr członkowski (...) w W. z siedzibą w W. (dalej (...) lub Kasa) (...) zawarła w Kasą umowę pożyczki zabezpieczonej hipoteką Nr (...) datowaną na 30 października w kwocie 3.000.000,00 zł na cel mieszkaniowy – bieżący (§ 1 ust. 2a i 2 pkt 1). Oprocentowanie pożyczki oraz jej koszty określono umową – pożyczka oprocentowana była wg zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...), wynoszącej w dniu zawarcia umowy 15,00 % w skali roku (§3, § 6 umowy k. 26 i n.). Miała być ona spłacona zgodnie z harmonogramem spłat do 28 października 2022 r. Całkowita kwota do zapłaty na datę zawarcia umowy wynosiła 6.087.088,36 zł (vide § 4 umowy). Zgodnie z umową w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki należność z tego tytułu stawała się należnością przeterminowaną (vide § 8 ust. 2 umowy), zaś § 7 umowy określał roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Strony ustaliły również, że wpłaty dokonywane przez pożyczkobiorcę na poczet spłaty pożyczki (...) zalicza w następującej kolejności na poczet: kosztów windykacji, w tym opłat za upomnienia i wezwania do zapłaty (ustalonych w § 8 ust. 1 umowy), prowizji i opłat, odsetek od kapitału przeterminowanego, a od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy, odsetek jak od należności przeterminowanej od całości należności przeterminowanej, wymagalnych odsetek za okresy obrachunkowe, kapitału przeterminowanego, odsetek naliczanych do dnia wpłaty, kapitału (§ 4 ust. 4 umowy). Pozwana złożyła oświadczenia, że w związku z zawarciem umowy (...) udzielił jej wyjaśnień dotyczących przeprowadzenia oceny ryzyka kredytowego, na podstawie którego (...) rozpoznał złożony wniosek, kosztów związanych z zawarciem umowy pożyczki, ryzyka zmiany stopy procentowej oraz o możliwości zmiany całkowitego kosztu kredytu/pożyczki w przypadku zmiany tej stopy, zasadach i terminach spłaty pożyczki oraz o skutkach braku płatności, ryzyka zmiany zabezpieczeń spowodowanych m.in. obniżeniem zdolności kredytowej, oraz oświadczenie, że przed zawarciem umowy otrzymała formularz informacyjny na trwałym nośniku, aktualny harmonogram spłaty pożyczki nr 9 (wszystkie koszty) z 31/10/2012 r. tabele opłat i prowizji.

Przedmiotem zabezpieczenia była nieruchomość zabudowana położona w miejscowości Z., dla której V Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Zakopanem prowadzi księgę KW Nr (...), będąca wówczas własnością P F. P. R.. (k. 26 i n., k. 30 umowa - data umowy: 30/10/2012 r.; Regulaminy udzielania pożyczek zabezpieczonych hipoteką (...) w W.; k 34 i n. harmonogram) z potwierdzeniem doręczenia w/w dokumentów M. C., k. 59 i n. uchwały dotyczące zmiany stóp procentowych, k. 91 i n. tabela opłat i prowizji (...) w W., Statut (...) w W.).

Wcześniej pozwana zawarła z Kasą 30 września 2010 r. umowę pożyczki nr (...) r. na kwotę 1.500.000 zł z terminem spłaty 28 września 2013 r. Przedmiotem zabezpieczenia była nieruchomość gruntowa niezabudowana położona w W.,

przy ulicy (...), dla której VII Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. prowadzi księgę KW Nr (...), będąca wówczas własnością P. P.. (k. 37 zaświadczenie).

Na zabezpieczenie wykonania umowy pożyczki nr (...) zawartej 31 października 2012 r. (data umowy (...) r.) pozwana wystawiła i wydała (...) w W. weksel in blanco, który stosownie do deklaracji wekslowej podpisanej 3 listopada 2012 r. (...) w W. miała prawo wypełnić na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami Kasy, w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części kredytu oraz we wszystkich tych przypadkach, w których służy Kasie prawo ściągnięcia swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności. Kasa miała prawo opatrzyć weksel datą płatności według swego uznania. Weksel miał być płatny w siedzibie (...) w W.. Nadto stosownie do deklaracji mógł być opatrzony klauzulą „bez protestu” i klauzulą waluty w postaci numeru umowy kredytowej. Wystawca weksla zobowiązał się do informowania (...) o zmianie nazwy lub adresu (k. 25-33).

Prowizja z tytułu udzielenia pożyczki ustalona została na kwotę 150.000 zł (§ 6 umowy)

W dacie 31 października 2012 r. wypłacono na rachunek wskazany w umowie na rzecz M. D. celem realizacji umowy kwotę 2.850.000,00 zł, tj. kwotę pożyczki pomniejszoną o prowizję wynikającą z § 6 ust. 2.a.II umowy – w kwocie 150.000 złotych (k. 38 i n. zestawienie operacji z rachunku płatniczego). Następnie dokonywano przelewów i wypłaty gotówki z rachunku płatniczego zgodnie z dyspozycjami pozwanej na kwoty: 30.000 zł (na udziały), 13.212 zł. (k. 44, 40, 41 - TUW), 1.006.319,67 zł. (k. 43 spłata pożyczki nr 3 i chwilówki), 28.454,41 zł, 51.903,33 zł, 89.547,02 zł. (spłata pożyczki nr 2), 1.630.000 (k. 53 zestawienie operacji na rachunku (...) r., k. 42 przelew na ROR – 2 pożyczki, dyspozycje k. 39 i n.)

W wykonaniu umowy pozwana spłaciła kapitał w kwocie 135.611,52 zł, odsetki umowne w kwocie 775.805,41 zł., odsetki karne (od należności przeterminowanych) w kwocie 1.205,07 zł. (k. 181 - zestawienie należności i wpłat pożyczki nr (...)2012 r.)

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w dniu 05/02/2015 w sprawie X GU 53/15 ogłosił upadłość dłużnika (...) w W. w siedzibą w W. z możliwością zawarcia układu (k. 20 postanowienie), zaś 19/03/2015 r. w sprawie X GUP 87/15 zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego, wyznaczając na syndyka masy upadłości L. K. (k. 21 postanowienie).

W dniu 14 marca 2016 r. (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. wystosował do M. C. (obecnie C. – D.) wezwanie do zapłaty kwoty 920.865,63 zł., w tym kwoty 412.300 zł tytułem zaległego kapitału, 478.206 zł. tytułem odsetek umownych, 30.304,96 zł. tytułem odsetek karnych oraz 54 zł. tytułem kosztów windykacji (k. 45 i n., k. 207 wezwanie od zapłaty z pouczeniem i dowodem nadania). Kolejne wezwanie do zapłaty skierowano do pozwanej pismem z 25 kwietnia 2016 r. – na łączną kwotę 972.274,85 zł na dzień 25/04/2016 r. z zastrzeżeniem, że w przypadku nieuregulowania zadłużenia w terminie 7 dni od doręczenia wezwania Syndyk zastrzega sobie prawo wypowiedzenia umowy oraz postawienia całego zadłużenia w stan natychmiastowej wykonalności (k. 48 i n., k. 208 ostatecznie wezwanie do zapłaty z pouczeniem)

Pismem z 06/06/2016 r., doręczonym pozwanej 13 czerwca 2016 r. wypowiedziano umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia i jednocześnie wezwano pozwaną do dobrowolnej zapłaty kwoty 1.070.533,53 zł, na którą składał się zaległy kapitał w wysokości 491.794,54 zł., odsetki umowne w wysokości 538.005,73 zł., odsetki za opóźnienie (karne) w wysokości 40.652,25 zł, oraz koszty windykacji 81 zł (k. 51 i n. wypowiedzenie; k. 53-54 dowód doręczenia). Wierzytelność stała się wymagalna 14 lipca 2016 r. – po upływie okresu wypowiedzenia.

Na datę 11 kwietnia 2019 r. na koncie M. C. (Nr członkowski (...)) z tytułu umowy pożyczki nr (...). widniało zadłużenie w wysokości 4.264.347,48 zł, w tym: niespłacony kapitał w kwocie 2.864.388,48 zł, niespłacone odsetki umowne w kwocie 569.084,56 zł, niespłacone odsetki od należności przeterminowanych w kwocie 830.793,44 zł, oraz koszty windykacyjne w kwocie 81 zł (k. 25 Raport z zadłużenia na dzień 11/04/2019 r.)

(...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. stosownie do uprawnienia wynikającego z § 9 ust. 9 Umowy (k. 28) oraz deklaracji wekslowej (k. 24) uzupełniła weksel pozostałą do zapłaty kwotą zadłużenia w wysokości 4.264.347,48 zł i opatrzyła go datą płatności (06/05/2019 r.) oraz miejscem płatności (w W.). Następnie pismem z dnia 11 kwietnia 2019 r. (k. 55) zawiadomiła pozwaną o wypełnieniu weksla in blanco oraz wezwała ją do wykupu weksla. Powyższe przesłano pozwanej na adres wskazany w umowie 12 kwietnia 2019 r. Przesyłka nie została odebrana przez M. C. (k. 57-58). Stosownie do postanowień § 10 ust 1pkt 1 umowy pozwana miała obowiązek informowania (...) o zmianie imienia, nazwiska, nr PESEL, miejsca zamieszkania, etc. Analogiczne zobowiązanie wynika z § 55 Regulaminu stanowiącego załącznik do umowy (k. 33).

Do dnia wniesienia pozwu pożyczka nie została spłacona, a weksel nie został wykupiony przez pozwaną. (k. 23 kopia weksla, oryginał zabezpieczony u Kierownika Sekretariatu I Wydziału Cywilnego).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o w/w dokumenty urzędowe i prywatne, w zakresie objętym dyspozycjami art. 244 i 245 k.p.c. Żadna ze stron nie zakwestionowała skutecznie autentyczności i prawdziwości tych dokumentów, nie wzbudziły one również wątpliwości Sądu do co czasu i miejsca ich powstania.

Sąd pominął dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony, bowiem prawidłowo wezwana nie stawiała się na terminie rozprawy i nie usprawiedliwiła swojej nieobecności, nie zajęła też merytorycznego stanowiska przed zamknięciem rozprawy. Pominęto również wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ds. rachunkowości (k. 173) bowiem nie zostały podważone przez pozwaną dokumenty prywatne zaoferowane przez powoda celem wykazania kwoty wierzytelności i jej części składowych (k. 181 – 182).

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda zasługuje na uwzględnienie w przeważającej części.

Na wstępie wskazać należy, iż w uwagi na fakt, że pozew w niniejszej sprawie wniesiono w postępowaniu nakazowym w 2 września 2019 r. , stosownie do art. 11 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019, poz. 1469) znajdują w niej zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed zmianą kodeksu postępowania cywilnego dokonaną cytowaną ustawą – dalej k.p.c.

Niewątpliwie strony łączyła umowa, która została skutecznie wypowiedziana. Żądanie pozwu wywodzone było z treści weksla własnego wystawionego przez pozwaną M. C. oraz wydanego powódce na zabezpieczenie spłaty pożyczki wynikającej z umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką nr (...) zawartej 31 października 2012 r. Powód stosownie do uprawnienia wynikającego z § 9 ust. 9 Umowy (k. 28) oraz deklaracji wekslowej (k. 24) uzupełnił weksel pozostałą do zapłaty kwotą zadłużenia w wysokości 4.264.347,48 zł i opatrzył go datą płatności oraz miejscem płatności. Następnie pismem z dnia 11 kwietnia 2019 r. zawiadomił pozwaną o wypełnieniu weksla in blanco oraz wezwał ją do wykupu weksla. Do dnia wniesienia pozwu pożyczka nie została spłacona, a weksel nie został wykupiony przez pozwaną. Zawiadomienie zostało przesłane na adres wskazany przez pozwaną na potrzeby realizacji umowy pożyczki objętej pozwem, ale także na potrzeby realizacji uprawnień członkowskich w (...). Na pozwanej ciążył obowiązek informacyjny związany ze zmianą jej adresu oraz innych danych osobowych. Pozwana miała obiektywną możliwość zapoznania się z treścią skierowanego do niej oświadczenia, z czego zrezygnowała. Z tego tytułu negatywnych konsekwencji nie może ponosić powód.

Należy podkreślić, że wystawca składając podpis na blankiecie wekslowym zobowiązuje się bezwarunkowo zapłacić uzgodnioną z remitentem sumę wekslową. W razie braku spełnienia świadczenia przez dłużnika wierzyciel ma prawo wypełnienia weksla in blanco i domagania się zapłaty od wystawcy weksla. W postępowaniu nakazowym opartym na wekslu to kwestia ważności weksla jest badana przez sąd z urzędu. W pierwszej fazie tego postępowania ocena

zasadności dochodzonego roszczenia jest ograniczona do prawidłowości wypełnienia weksla, gdy weksel zabezpiecza wykonanie zobowiązania przez konsumenta na sąd nakładane są dodatkowe obowiązki.

Norma prawna art. 101 Prawa wekslowego wymienia przesłanki, od spełnienia których uzależnione jest traktowanie dokumentu jako weksla własnego. Zgodnie z art. 101 pkt 7 tej Ustawy weksel własny musi zawierać podpis wystawcy. Warunkiem zatem odpowiedzialności wekslowej dłużników wekslowych jest złożenie własnoręcznego podpisu na wekslu. Dług wekslowy wystawcy weksla własnego jest długiem związanym z jego osobą. Podpis wystawcy weksla określa się, jako wymóg konieczny zobowiązania wekslowego osoby wystawcy. Konkludując, podpisanie weksla przez wystawcę jest więc bezwzględna przesłanką jego ważności, a jego brak jest nieusuwalny i powoduje, że w ogóle nie można mówić o istnieniu weksla.

Na gruncie niniejszej sprawy nie zaprzeczono (a więc przyznano), że pozwana podpisała umowę pożyczki na zabezpieczenie spłaty, której wystawiła weksel in blanco (tj. okoliczność przyznana i niezaprzeczona – art. 229 k.p.c. art. 230 k.p.c.). Pozwana złożyła swój własnoręczny podpis zarówno pod tekstem przedmiotowej umowy, jak i pod stanowiącymi jej integralną część załącznikami, w szczególności harmonogramem spłat oraz regulaminem udzielania pożyczek i kredytów (...). Powód przedstawił też nie budzące wątpliwości dowody na wykonanie umowy ze swojej strony, oraz dowody nienależytego wykonania umowy przez pozwaną, co skutkowało wypowiedzeniem umowy pożyczki. Zgodnie z art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki jest zatem umową konsensualną, polegającą na zgodnym oświadczeniu woli stron – dającego i biorącego pożyczkę. Ze sformułowania „zwrócić” wynika, że obowiązek oddania pożyczki przez biorącego powstaje tylko wtedy, gdy jej przedmiot został wydany przez dającego, oraz że między wydaniem a zwrotem musi upłynąć pewien okres przeznaczony na uczynienie użytku z pożyczonych pieniędzy albo rzeczy. Zakres pozostałych zobowiązań pozwanej wynikał z treści zawartej umowy (vide stan faktyczny).

Pozwana nie zakwestionowała ani treści, ani ważności czy autentyczności weksla, w szczególności nie podniosła zarzutów odnoszących się do samego weksla lub stosunku wekslowego. Nie wykazała również, że suma zobowiązania ze stosunku podstawowego, która została wskazana jako kwota wekslowa została w całości lub w części spłacona. Wskazać również trzeba, iż weksel gwarancyjny in blanco został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową, na sumę odpowiadającą zadłużeniu pozwanej i po skutecznym wypowiedzeniu umowy, wobec ziszczenia się przesłanek do jej wypowiedzenia. Prawidłowość wypełnienia weksla nie budzi wątpliwości. Weksel podpisany przez pozwaną zawiera również wszystkie elementy wymienione w ww. ustawie. Nie budzi wątpliwości Sądu, iż pozwana podpisała umowę jako konsument w myśl art. 22¹ k.c. Tym samym zaktualizował się obowiązek Sądu badania, czy umowa nie zawiera postanowień abuzywnych, oraz, czy na datę wypełnienia weksla należność nim objęta nie uległa przedawnieniu. Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy doręczono pozwanej 13 czerwca 2016 r. z zachowaniem terminu wypowiedzenia, wcześniej skierowano do pozwanej wezwanie do zapłaty z pouczeniem o możliwości restrukturyzacji zadłużenia – zgodnie z przepisem art. 75c Prawa Bankowego, następnie wypełniono weksel i wezwano do jego wykupu. Termin wypowiedzenia upłynął z dniem 13 lipca 2016 r. i w dniu następnym świadczenie stało się wymagalne w całości (k. 54 dowód odręczenia).

W chwili wypełnienia weksla zatem przedawnione były należności odsetkowe, zarówno te za korzystanie z kapitału, jak i za opóźnienie w spłacie (kapitału i odsetek kapitałowych, tzw. karne wg nomenklatury umowy) naliczone za okres poprzedzający datę 11 kwietnia 2016 r. (trzy lata wstecz od uzupełnienia weksla.) Z tych przyczyn w wyroku zaocznym uwzględniono kwotę niespłaconego kapitału: 2.864.388,48 zł, nieprzedawnionych niespłaconych odsetek umownych: 131.941,38 zł, nieprzedawnionych odsetek karnych 808.382,85 zł., kosztów windykacyjnych – 81 zł, tj. łącznie kwotę 3.804.773,71 zł.

Weksel opatrzono terminem płatności 6 maja 2019 r. Termin płatności weksla ma również istotne znaczenie, bowiem rozpoczyna bieg terminu przedawnienia wekslowego (art. 70 – 71 prawa wekslowego). Na gruncie utrwalonego orzecznictwa i w świetle piśmiennictwa istnieje zgodność, że jeżeli porozumienie wekslowe upoważnia posiadacza

weksla do określenia daty płatności i nie zawiera oznaczenia terminu, w którym wystawca będzie zobowiązany do zapłaty do najwcześniejsza data płatności weksla musi odpowiadać, bądź być późniejsza od daty wymagalności roszczenia zabezpieczonego wekslem. W takim wypadku przedawnienie wekslowe biegnie od daty płatności uzupełniającej weksel na zasadach wskazanych w porozumieniu - dotyczy roszczeń wekslowych już istniejących. Przyjęto też ostatecznie, że prawo do wypełnienia weksla in blanco przedawnia się z upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu i konsekwentnie data płatności weksla nie może być późniejsza jak data przedawnienia roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego (vide uzasadnienie uchwały SN z 17/07/2020 r. w sprawie III CZP 72/19 i orzecznictwa tam przywołane). Roszczenia powoda stało się wymagalne najwcześniej z upływem okresu wypowiedzenia umowy, tj. 13 lipca 2016 r., zaś weksel wypełniono 11 kwietnia 2019 r., zatem roszczenie ze stosunku podstawowego nie było w tej dacie przedawnione, częściowo uległy przedawnieniu roszczenia odsetkowe uwzględnione w sumie wekslowej, tj. co do kwoty 437.143,18 zł w zakresie odsetek umownych, oraz co do kwoty 22.430,59 zł w zakresie odsetek karnych.

Kolejną kwestią jest obowiązek Sądu badania z urzędu, w przypadku weksla zabezpieczającego umowę kredytu z udziałem konsumenta, a więc i umowę pożyczki zawartej z konsumentem, czy dane warunki umowy wchodzące w zakres uregulowania dyrektywy 93/13 mają nieuczciwy charakter (vide: m.in. wyrok TSUE z 13/09/2018 r. w sprawie C-176/17). W niniejszej sprawie ponad wszelką wątpliwość udowodniono, iż zarówno sama umowa była negocjowana z pozwaną. Pozwana zaciągała pożyczki w Kasie, część z nich spłacała środkami pozyskanymi na podstawie umowy z października 2012 r. Jak należy domniemywać na podstawie zaoferowanych przez powoda dokumentów była to pożyczka zaciągana przez pozwaną w (...) (k. 34). Nie budzi też wątpliwości skuteczność dokonywanych wezwań do zapłaty, wypowiedzenia umowy, oraz wezwania do wykupu weksla.

Podkreślić należy, że to na pozwanej ciążył obowiązek zgłoszenia zarzutów niweczających prawa powoda z weksla – stosownie do art. 6 k.c. Poza w/w, które Sąd miał obowiązek wzięcia pod uwagę z urzędu w przypadku umowy zawartej z konsumentem. Zarówno wysokość niespłaconego z objętej pozwem umowy pożyczki zobowiązania, jak i prawidłowość sumy wekslowej Sąd oceniał na podstawie dokumentów prywatnych.

Zgodnie z dyspozycją art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi tylko dowód, że zawarte w nim oświadczenie pochodzi od osoby, która go podpisała (wystawcy). Jeżeli dane pismo zostanie uznane za dokument prywatny, to korzysta z domniemania prawdziwości w tym sensie, że tekst zawarty w dokumencie jest niesfałszowany. Dokument prywatny nie dowodzi natomiast materialnej prawdziwości zawartego w nim oświadczenia. Materialna moc dowodowa dokumentu prywatnego zależy od jego treści merytorycznej i rozstrzyga o niej sąd według ogólnych zasad oceny dowodów (art. 233 §1 k.p.c.). Podobnie jak w wypadku innych dowodów, sąd ocenia, czy dowód ten ze względu na jego indywidualne cechy i okoliczności obiektywne zasługuje na wiarę, czy nie. W orzecznictwie przyjęto, że dokumentem prywatnym jest każde pismo będące dokumentem, o ile nie jest ono dokumentem urzędowym, w związku z tym dotyczy to również wyciągu z ksiąg bankowych, zestawień przygotowanych przez dział księgowy danego podmiotu, historii przepływów na rachunku, etc. Z dokumentem prywatnym nie wiąże się domniemanie prawne, iż jego treść przedstawia rzeczywisty stan rzeczy. Pozwana nie zaprzeczyła treści dokumentów prywatnych złożonych w niniejszej sprawie, Sąd zaś uznał je za wiarygodne jako nie budzące wątpliwości co do swojej prawdziwości i zgodności treści z prawdą.

Sąd nie znalazł podstaw do przyjęcia, iż umowa pożyczki zawarta pomiędzy stronami jest nieważna jako mająca na celu obejście ustawy i sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, lub też, że zawiera postanowienia nie wiążące dla pozwanej. Poza zakresem zainteresowania Sądu meriti jest rzeczywisty cel, na jaki pozwana przeznaczyła środki wypłacone przez Kasę w wykonaniu umowy. Istotna jest jedynie kwestia, iż (...) miał podstawę faktyczną i prawną do uzupełnienia weksla gwarancyjnego oraz, że uczynił to zgodnie w przekazaną mu deklaracją wekslową.

Reasumując, jeżeli chodzi o należność główną wynikającą z weksla in blanco termin przedawnienia w niniejszym przypadku wynosił trzy lata, licząc od dnia płatności weksla (tj. od 6 maja 2019 r.) i upływał 6 maja 2022 r. stosownie do treści art. 70 prawa wekslowego. Trzeba bowiem wskazać, że przedawnienie praw z weksla in blanco nie rozpoczyna biegu do czasu jego wypełnienia. Powód uzupełnił weksel przed upływem terminu przedawnienia roszczenia głównego

(tj. 11 kwietnia 2019 r.), a następnie 2 grudnia 2019 r. wniósł pozew przeciwko pozwanej, tym samym skutecznie przerwał bieg przedawnienia. Nieprzedawnienie roszczenia głównego nie pociąga za sobą braku przedawnienia części roszczeń odsetkowych, bowiem w tym wypadku Sąd badał fakt, czy należności te były przedawnione na moment wypełnienia weksla. Należności odsetkowe przedawniają się jako świadczenia okresowe, w terminie trzech lat (art. 118 k.c.), a co za tym idzie, powód był uprawniony do wypełnienia weksla in blanco na kwotę należności głównej oraz odsetek za opóźnienie w zapłacie tej należności za okres nieprzedawniony, tj. za okres trzech lat wstecz przed datą wypełnienia weksla. Dlatego też należało pomniejszyć należność powoda o przedawnione odsetki.

Reasumując, powód dochodził swoich roszczeń w oparciu o weksel in blanco i związane z tym unormowania. Weksel ten stanowił zabezpieczenie spłaty pożyczki nr (...) i był on wystawiony in blanco nie na zlecenie, a zasady wypełnienia weksla regulowała deklaracja wekslowa. Zgodnie z deklaracją wekslową pożyczkodawca został upoważniony do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanego przez pożyczkobiorcę kapitału wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami, w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części pożyczki oraz we wszelkich tych przypadkach, w których służy Bankowi prawo ściągnięcia swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności.

Stosownie do treści art. 101 pkt 2 Prawa wekslowego, weksel własny zawiera przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej. Z kolei w myśl art. 16 Prawa wekslowego, będzie uważany za prawnego posiadacza, kto ma weksel i wykaże prawo swoje nieprzerwanym szeregiem indosów, chociażby ostatni indos był in blanco.

Niewątpliwie zatem powodowi w niniejszej sprawie przysługiwała legitymacja względem wierzytelności wekslowej, skoro według treści weksla był on wierzycielem wekslowym. Koniecznym warunkiem powstania zobowiązania wekslowego jest bowiem wystawienie weksla, czyli dokumentu, który spełniać musi wymagania formalne wymienione w art. 101 Prawa wekslowego. Powód wykazał, że uzyskał posiadanie weksla bezpośrednio od jego wystawcy tj. pozwanej M. C.. Termin płatności weksla upłynął, stąd też powód jest uprawniony do domagania się na jego podstawie zapłaty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 7 maja 2019 r. do dnia zapłaty.

Weksel zawsze opiewa na określoną sumę pieniężną, a przy jego wystawieniu musi być zachowana forma ściśle określona przez ustawę. Weksel w obrocie gospodarczym pełni bowiem wiele funkcji, przy czym jako jedną z najważniejszych wskazać należy na funkcję zabezpieczającą, która polega na możliwości użycia weksla jako środka zabezpieczającego określoną wierzytelność. Wykonywanie praw z weksla jest uzależnione od posiadania odpowiedniego dokumentu – tylko posiadacz weksla, który jest legitymowany treścią dokumentu, może dochodzić swych roszczeń przeciwko dłużnikowi wekslowemu. Wystarczy przy tym, jeżeli powoła się na treść dokumentu. Do powstania zobowiązań wekslowych konieczne jest zatem – obok podpisania weksla – wydanie dokumentu, który ma charakter umowny. Co do zasady treść zobowiązania wekslowego ustala się na podstawie samego tekstu weksla. Zgodnie z jednolitym stanowiskiem prezentowanym w polskim piśmiennictwie, zobowiązanie wekslowe ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a zatem niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały 7 Sędziów z dnia 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95). Zasadą jest więc, że w sytuacji, gdy żądanie pozwu oparte jest na samym wekslu, Sąd bada jedynie weksel i prawidłowość jego wypełnienia, nie odnosząc się do stosunku podstawowego, leżącego u podstaw jego wystawienia. Powód, występując z powództwem o zapłatę opartym na twierdzeniu, że dochodzone roszczenie przysługuje mu od pozwanego na podstawie podpisanego przez nią weksla, powinien do pozwu dołączyć poświadczający to weksel, nie ma natomiast obowiązku wskazywania jakichkolwiek okoliczności faktycznych dotyczących wystawienia weksla.

Przepisy prawa wekslowego nie wykluczają jednakże możliwości badania stosunku podstawowego, czyli stosunku, z którego wynikające zobowiązanie zabezpieczone jest wekslem. Abstrakcyjność weksla doznaje osłabienia przede wszystkim w przypadku weksla wystawionego in blanco, a więc takiego, jaki został wystawiony w niniejszej sprawie. Art. 10 prawa wekslowego stanowi bowiem, że jeżeli weksel niezupełny w chwili wystawienia uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. W takiej sytuacji, pomimo oderwania się weksla od causa, możliwe jest przez dłużnika wekslowego

podnoszenie zarzutów ze stosunku podstawowego. Według utrwalonej wykładni tego przepisu, w przypadku gdy nie dochodzi do nabycia praw z weksla w drodze indosu, tak jak to miało miejsce w sprawie niniejszej, dłużnik wekslowy może wobec posiadacza weksla, z którym zawarł porozumienie dotyczące uzupełnienia weksla, podnosić zarzuty nie tylko ze stosunku wekslowego, ale także ze stosunku podstawowego, w ramach którego weksel wystawił i wręczył oraz udzielił posiadaczowi weksla uprawnienia do jego uzupełnienia według porozumienia wekslowego.

W rezultacie uznać należy, iż weksel gwarancyjny – w szczególności jeżeli jego posiadaczem jest pierwszy wierzyciel, którego wiąże porozumienie zawarte z dłużnikiem – nie jest wekslem abstrakcyjnym, lecz wekslem gwarantującym wykonanie zobowiązania. Stanowisko to utrwalone jest w polskim orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1970 r. I PR 407/70).

Należy zaznaczyć, iż załączony do pozwu weksel został wystawiony in blanco w celu zabezpieczenia wiarygodności wynikającej z określonego stosunku i w związku z tym remitent był upoważniony do jego uzupełnienia jedynie zgodnie z porozumieniem zawartym z pozwaną. Powiązanie przez strony upoważnienia do uzupełnienia weksla in blanco z istnieniem i treścią zobowiązania podlegającego zabezpieczeniu (stosunku podstawowego względem roszczenia wekslowego) powoduje, że remitent w zasadzie nie może na podstawie prawa wekslowego uzyskać wobec wystawcy weksla własnego więcej praw niż mu przysługuje w ramach stosunku, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wiarygodność, czyli w ramach tzw. stosunku podstawowego względem roszczenia wekslowego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 roku, I CSK 641/09).

W związku z powyższym wystawca weksla może wysuwać zarzuty dotyczące stosunku podstawowego, gdy brak jest skutecznych zarzutów wekslowych. Może więc kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Spór przenosi się wówczas z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2006 roku, II CSK 205/06).

Kwestia skuteczności zobowiązania wekslowego pozwanej nie budziła wątpliwości Sądu. Przedłożony w niniejszej sprawie weksel został bowiem wystawiony przez pozwaną jako własny i wręczony stronie powodowej w związku z zawarciem przez strony umowy pożyczki. Doprowadził tym samym do powstania zobowiązania wekslowego pozwanego, niezależnego od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Weksel powołany przez powoda i stanowiący podstawę jego powództwa zawierał każdy z elementów przewidzianych w art. 101 prawa wekslowego.

W niniejszej sprawie pozwana nie podnosiła zarzutów związanych z samym wekslem (stosunkiem wekslowym) ani ze stosunkiem podstawowym.

Zważywszy, iż sprawę procedowano w procesie mimo złożenia wniosku o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, na podstawie art. 340 § 1 k.p.c. w zw. z art. 339 § 2 k.p.c. wydano wyrok zaoczny, nadając wyrokowi w punkcie I. klauzulę natychmiastowej wykonalności – na podstawie art. 333 § 1 pkt. 3 k.p.c. (pkt VI. wyroku).

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., który stanowi, iż w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Roszczenie powoda zostało uwzględnione w 89,22 %, zaś powód przegrał w 10,78 % i w tym stosunku rozliczono koszty procesu między stronami (pkt III.). Jednocześnie w zakresie nieuiszczonej opłaty od pozwu, od ponoszenia której powód był częściowo zwolniony, nakazano pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego Warszawa- Praga w Warszawie kwotę 169.132,44 złotych tytułem części nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu – stosując art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wg zasady wynikającej z art. 100 k.p.c., w pozostałym zakresie przejmując część nieuiszczonej opłaty na rachunek Skarbu Państwa (pkt V.).

Wyrok na posiedzeniu niejawnym wydano zgodnie z dyspozycją art. 15zżs² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842).

SSO Ewa Harasimiuk

ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Ewa Harasimiuk